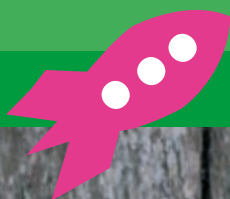

HELE VERDEN I SKOLE 2019

LÆSE RAKETTEN

FLYVER TIL COLOMBIA

Red Barnet

OXFAM IBIS

LÆSERAKETTEN SOM APP

LæseRaketten findes også online.
Den indeholder både film, billedserier,
højtlesning og links til mere viden om Colombia.

Download LæseRaketten
i App Store eller Google Play.

Eller brug den interaktive LæseRaket
på en computer eller iPad.

Find det hele på
www.heleverdeniskole.dk/app-2019

DENNE BOG TILHØRER:

KLASSE:

LÆSE RAKETTEN

Alle børn har ret til
uddannelse. Oxfam
IBIS og Red Barnet er
med til at sikre, at
verdensmål 4 opfyldes,
og at alle børn i verden
kommer i skole. Når
du læser historierne
i LæseRaketten, er
du med til at sætte
fokus på børns ret til
god uddannelse.

Red Barnet

OXFAM IBIS

LÆSERAKETTEN

2019

Velkommen til LæseRaketten 2019 / **4**
Flyv med LæseRaketten til Colombia / **6**

TRIN 1

Thaliana bor ved floden / **8**
Af Heidi Brehm

Team S.C.O.R. / **20**
Af Sandra Schwartz

- Jordan 2018:
Muna får en overraskelse / **32**
Murhaba Nidal / **33**
- Bliv klog på Colombia / **34**
- Maria har brug for jeres hjælp / **40**
- Sådan kan I hjælpe og få is / **42**

TRIN 2

Jennifer og minen / **44**
Af Heidi Brehm

Man skal lære tusind ting / **50**
Af Heidi Brehm

Ryd stranden! / **56**
Af Daniel Zimakoff

Lucia bag lås og slå / **68**
Af Stine Bang

- Oxfam IBIS / **74**
- Red Barnet / **76**
- Alinea: Derfor skal du læse... / **78**
- Send verdens børn i skole / **80**
- Gør verdensmålene til virkelighed / **82**
- Verdensmålene i Colombia / **83**

TRIN 3

Min mor var soldat / **86**
Af Stine Bang

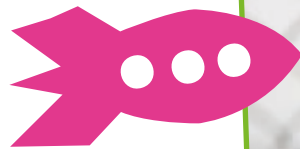
Yuseth var spærret inde / **92**
Af Heidi Brehm

Band eller bande? / **98**
Af Heidi Brehm

Sambiki Saru / **104**
Af Kit A. Rasmussen

Velkommen til LæseRaketten 2019

LæseRaketten er i år fløjet til Colombia – et smukt land i Sydamerika med både tør ørken og frodig regnskov. I Colombia har der været en voldsom borgerkrig. Den varede i mere end 50 år. Mange mennesker døde eller var på flugt. I dag er der stadig kriminalitet, bander og vold i landet. Samtidig giver den aktuelle fredsproces håb for en lysere fremtid.

Colombia er et af de mest ulige lande i verden. Der er store forskelle mellem rig og fattig. Colombias oprindelige folk må kæmpe for retten til den jord, de bor på. Og børn i Amazonas er nødt til at flytte ind til byen, hvis de skal fortsætte i skole efter 4. klasse.

I LæseRaketten møder vi blandt andre Julian og Lucia, der bor i hovedstaden Bogotá. De lever med følgerne af borgerkrigen og volden helt tæt på deres hverdag. I skolen finder de håb og en mulighed for at skabe en fremtid for sig selv og deres land. Borgerkrigen har også adskilt mange børn fra deres forældre. Vi møder Keiler Stiven, der er blevet genforenet med sin mor, som var soldat i oprørsgruppen FARC.

Med Hele Verden i Skole-kampagnen er du med til at sætte fokus på ulighed i verden og alle børns ret til en god uddannelse. Samtidig lærer du om menneskerettigheder og de 17 verdensmål, så din egen uddannelse bliver endnu bedre.

Rigtig god læselyst!

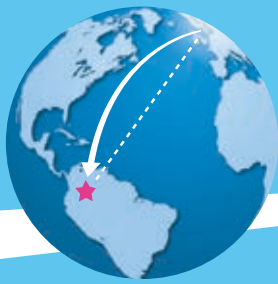
NYT I ÅR

Hele Verden i Skole har startet nye og spændende tiltag. Vi er nu to organisationer bag LæseRaketten: Oxfam IBIS og Red Barnet. Vi glæder os til sammen at udvikle LæseRaketten og undervisningsmaterialet, så det fortsat er spændende og lærerigt for elever i Danmark.

Vi har også startet et samarbejde med forlaget Alinea. De har lavet en litterær tekst til hvert af bogens tre trin. De tre historier passer sammen med temaerne i portrætterne af børn fra Colombia. Alinea har også lavet opgaver til de litterære tekster, som kan findes via Hele Verden i Skoles hjemmeside.

LæseRaketten's portrætter og undervisningsmaterialet har i år særligt fokus på FN's 17 verdensmål. I portrætterne af børn fra Colombia finder du ikoner med de relevante verdensmål. Desuden kan du læse mere om seks udvalgte verdensmål i Colombia.

FLYV MED LÆSERAKETTEN TIL COLOMBIA

Der er 9.375 kilometer i fugleflugtslinje fra København til Bogotá, som er hovedstaden i Colombia.

Colombia ligger i Sydamerika og er 26 gange større end Danmark. Der bor 49 millioner mennesker i landet. Blandt dem er grupper af oprindelige folk som wayuu- og andoque-folket.

Colombia har både kyster og bjerge. Vest for Andesbjergene er de lavtliggende områder, hvor flest mennesker bor. Mod øst ligger regnskoven, Amazonas. Mange steder kan man kun komme rundt med båd. Mod nord er ørkenområdet La Guajira, hvor der er stor mangel på vand.

Der har været borgerkrig i mere end 50 år. I 2016 lavede regeringen en fredsftale med oprørsgruppen FARC. Forhåbentlig fører det til fred. Bander, kriminalitet og vold er stadig hverdag for mange mennesker i landet.

Colombia er et af verdens mest ulige lande. Mange familier lever i fattigdom. Få familier ejer størstedelen af landets jord. Ud over sølv og guld er der store mængder kul i jorden. Kulminerne forurener og ødelægger jorden for dem, der bor ved minerne.

Thaliana bor ved floden

📖 HEIDI BREHM 📍 ANDREAS BECK OG HEIDI BREHM

Det er tidlig morgen. Båden glider gennem det grumsede vand og laver flotte mønstre på overfladen. Fuglene flyver stille langs bredden af floden. Thaliana mærker vinden i sit hår. Hun er på vej til skole.

Thaliana er 7 år. Hun bor ved floden Guayabero i Amazonas, som er verdens største regnskov. Her er ingen veje, kun floder. For at komme rundt må man sejle.

A young girl with dark hair, wearing a light blue tank top, patterned leggings, and bright pink rubber boots, stands on a concrete step in front of a yellow building with a blue base. She is holding a grey jacket. To her left, a green circle contains the name 'THALIANA' in white capital letters.

THALIANA

Thaliana sejler til skole. Hun bliver hentet i en båd.
På vejen henter de også Esteban, Freddy og Alejandro.
De er kun fire børn på Thalias skole.

Der er grønt og frodigt langs floden. I vandkanten ligger små skildpadder og varmer sig i solen. Når Thaliana kigger godt efter, kan hun se dem. "Hvem får øje på den næste skildpadder?" råber Thaliana til drengene. De holder øje med de krogede grene, som skildpadderne plejer at ligge på.

Hele klassen sidder ved samme bord. Selv om Thaliana er en af de yngste, er hun god til at skrive. Hun laver altid flotte tegninger til sine historier. Thalias lærer, Luz Aurora, underviser dem i alle fag. Hun bestemmer også, hvornår der er pause.

I dag er en god dag. Tit vil drengene helst spille fodbold. Men i dag gider de godt lege gemmeleg. Thaliana gemmer sig bag et af de store træer. Der går lidt tid, før Alejandro finder hende.

Thaliana bor sammen med sin mor Dorris og sin far Gustavo. De passer huset for en mand, der bor inde i byen. De passer også hans dyr. Der er høns, heste og køer. Thaliana har givet hønsene navne. Men det er lidt svært at kende dem fra hinanden. Thaliana elsker, når hendes far har tid til at ride en tur. Det er også sjovt at malke koen.

Når Thaliana kommer hjem fra skole, laver hun først sine lektier. Så hjælper hun sin far med at give dyrene mad.

Thalianas mor passer huset og laver mad. Nogle gange fanger Thalianas far fisk i floden. Det er det bedste, Thaliana ved. Fiskene bliver hængt op over bålstedet. De smager godt - og lidt af røg fra bålet.

Thaliana leger med sine dukker. Hun leger læge. Hun lytter til deres hjerte. Dukkerne får medicin, så de bliver raske. Der er stille i huset. Der bor ikke andre børn i nærheden. Thaliana har tre ældre søstre. De er voksne nu og bor ikke hjemme længere.

Solen går tidligt ned i Amazonas. Dag og nat er lige lange. Thaliana kan godt lide, når det bliver mørkt. Så får hun lov at se fjernsyn. Hun ser Doctor McStuffins eller Frost. Hun elsker scenen, hvor Elsa bygger sit is-slot. Når Thaliana skal sove, tager hun dukkerne med i seng. Om morgenen står de op sammen med hende.

Et par gange om måneden sejler Thalianas far ind til byen. Thaliana vil altid gerne med. I byen har hun en veninde. Hun hedder Juana. Thaliana elsker at lege med Juana. Tiden går alt for hurtigt, når de er sammen. Thaliana glæder sig til næste gang, hun og Juana kan lege sammen.

HELEVERDENISKOLE.DK/THALIANA

Tag med Thaliana ud at sejle, og bliv klog på livet og de mange dyr i Amazonas. Lær også mere om verdensmål 4 og uddannelse i Colombia.

Team S.C.O.R.

☰ SANDRA SCHWARTZ 🎲 JENZ KOUHAHL

Klokken ringer ud.

Det giver et sæt i Otto. Øv, timen er allerede forbi.

Otto er ellers ved at tegne et logo til en konkurrence om fodbold.

Og konkurrencen slutter i dag.

“Jeg er ikke færdig,” siger han og ser op på Tom.

Men Tom smiler bare og hælder kaffe op.

“Gå ud og få lidt luft, Otto!”

“Må jeg ikke blive inde?” beder Otto.

“Mit logo er ikke færdigt.”

Tom ser på Ottos papir. Der er kun kruseduller.

“Du skal nok få en god idé,” siger Tom.

“Måske kan Conrad eller Rune hjælpe dig?”

Som om! Conrad og Rune vil kun spille bold.

Og Otto fatter jo ikke fodbold.

Måske vil de lege noget andet, hvis Otto laver et fedt logo til deres fodboldhold.

Conrad kommer ind i klassen.

"Hey Otto! Vil du med ud at spille fodbold?"

Otto ryster på hovedet.

Han er for bange til at stå på mål, og han rammer aldrig bolden!

Uden briller er han blind som en muldvarp.

Nu kommer Rune også ind i klassen.

"Kommer du, Otto? Vi mangler kun én spiller mere på vores hold."

"Nej tak," siger Otto. "Sidste gang jeg var med, gik mine briller i stykker."

"Vi skal nok passe på dig," siger Rune og lægger armen om Otto.

"Og dine briller," griner Conrad og ligner en, der er klar til kamp.

"Okay," siger Otto. "Jeg er klar!"

Otto og hans hold spiller kamp.
De spiller mod Storm og de andre fra v-klassen.
Og de er ved at tabe stort. De er bagud 5-0.

Otto vil ikke have bolden. Så han løber bare rundt.
Men så sker der noget, som Otto ikke havde regnet
med! Han får bolden ude på fløjen.

“Skyd til mig!” råber Conrad.
Otto skal lige til at skyde.
Argh, men nu er Conrad ikke længere fri.

“Spil mig!” råber Rune.
Men han er for langt væk.

Otto må selv løbe med bolden.
Han kommer forbi den første modstander.

Målet er tæt på.
Otto griner. Pludselig er det sjovt at spille fodbold.
Måske er han ikke så dårlig?

Men så ...!
Ud af det blå bliver Otto taklet hårdt.
Af Storm.

“Av!” Otto lander tungt på ryggen.
Hans briller flyver af.
Hvorfor troede han også, at han havde en chance?
Storm er en stjerne til fodbold. Og nu løber han væk
med bolden.

Otto lukker øjnene. Han føler sig som en idiot. Han har
ødelagt det hele.
Og Storm er ligeglad med Otto. Han står og blærer sig.
Han skråler. “Mål! 6-0! Hold Storm styrer for vildt.”

“Vi gider ikke spille mere,” siger Rune.
“Det er ikke sjovt, når du kun kører solo, Storm.”
Flere af de andre fra Storms hold giver Rune ret.

I det samme kommer Conrad hen til Otto. "Er du o.k.?" Han hjælper Otto op.

"Det så ikke fedt ud, det Storm gjorde!" Conrad klapper Otto på skulderen.

"Er du ikke sur?" spørger Otto. "Jeg kørte jo solo!"

"Nej da, vi andre var jo ikke fri," siger Conrad.

"Storm lavede en mega ufin takling! Og det var ham, der kørte solo. Det er derfor, vi ikke gider spille kamp mod hans hold mere."

"Når Storm er gået, kan vi måske spille igen?" spørger Otto.

Sally fra klassen kommer hen til drengene. "Ja, og jeg vil gerne være med."

"Fedt!" siger Conrad.

Otto smiler. Han er også klar til at spille igen. "Så er vi team S.C.O.R.!"

Sally og Conrad smiler.

Otto har bolden igen. Sveden driver af ham.
Men han har det sjovt.

“Jeg er fri!” råber Sally. Hun står klar foran mål.
Otto skyder til hende.
Sally lægger an til at score.
Men målmanden tror, han har forstået hendes plan.
Han hopper mod højre.
Ha! Sally finter. Hun hamrer bolden ind i målets venstre
side.

“Juhu,” brøler Otto. “Team S.C.O.R. styrer!”
Det ringer ind til time.

“Skal vi spille i næste frikvarter?” spørger Conrad.
“Samme team?”
“Ja,” siger Otto. “Og nu ved jeg, hvordan vores logo
skal se ud!”

Muna får en overraskelse

☰ AISHA SHTIWI OG LINE AGERLIN TROLLE 📷 NESMA AINSOUR

I flygtningelejren Za'atari er Muna på vej hjem sammen med sin mor. Da de kommer til containerhuset, er der besøg. Muna løber det sidste stykke. Der er post fra Danmark. Den store kasse er fuld af flotte tegninger og breve. "Jeg har aldrig fået post før," siger Muna. "Nu har jeg breve fra hundredevis af børn. Det gør mig så glad, at der er børn i Danmark, der tænker på mig."

Det er spændende at læse hvert eneste brev. Børnene i Danmark fortæller om, hvordan de bor og om deres familier. Nu har Muna venner i Danmark. Hun er stadig bedste venner med Mariam. Muna har fået en ny drøm. Hun vil gerne være læge, så hun kan hjælpe syge og sårede mennesker.

"Jeg vil sige tak til alle jer, der har sendt mig post," siger Muna. "Jeg håber, at I en dag kan besøge mig hjemme i Syrien."

JORDAN
2018

Murhaba Nidal

☰ AISHA SHTIWI OG LINE AGERLIN TROLLE 📷 NESMA AINSOUR

Nidal spiler øjnene op, da han ser de mange breve. De er fra danske elever, der har skrevet til ham på både dansk, engelsk og arabisk. "Jeg ville ønske, at jeg kunne møde alle børnene i Danmark, der har sendt de flotte postkort og tegninger," siger Nidal. Han sidder sammen med hele familien på gulvet i stuen. De ser på alle brevene. "Jeg ville også gerne selv besøge Danmark med min familie," siger Nidal eftertænksomt. "Det gør mig glad at se Danmarks og Jordans flag ved siden af hinanden på brevene."

Det er længe siden, Nidal har bygget en drage. Hele sommeren har der ikke været god vind. Han har vist LæseRaketten til sin bedstemor og sine venner. De synes, det er sjovt, at Nidal nu er kendt af børn i Danmark. Nidal synes også selv, at det er ret vildt.

HELEVERDENISKOLE.DK/POST-TIL-MUNA-OG-NIDAL

BLIV KLOG PÅ COLOMBIA

På hjemmesiden kan du blive klog på Colombias historie og lære om, hvordan det er at gå i skole i Colombia. Se billeder og film, og hør nationalsangen på både spansk og wayuu. Du kan også tage på opdagelse i Colombias forskellige landskaber og lære om de mange dyr i landet.

COLOMBIA OG VERDENSMÅLENE

I dette tema kan du lære om de verdensmål, der er særligt vigtige i Colombia. Det er målene om fattigdom i landet, børns skolegang, ligestilling mellem kønnene, klimaet, ulighed og opbygning af fred.

[HELEVERDENISKOLE.DK/LAESERAKETTEN](https://heleverdeniskole.dk/laeseraketten)

SE FILM OG
BILLEDER FRA
COLOMBIA

KOM TÆTTERE PÅ LÆSERAKETTENS BØRN

COLOMBIAS
BØRN

Med temaet **COLOMBIAS BØRN** kan du lære LæseRaketten's børn endnu bedre at kende. Hjemmesiden er fyldt med billeder og film. Tag med Thaliana på sejltur i Amazonas, og kom med Elkin i skole. Lucia tager dig med

gennem Bogotás gader, og Yuseth viser dig rundt på kostskolen. Du kan også opleve wayuu-folkets traditionelle dans og se Jennifer hækle.

[HELEVERDENISKOLE.DK/LAESERAKETTEN](https://heleverdeniskole.dk/laeseraketten)

SE FILM OG
BILLEDER FRA
COLOMBIA

SLIP KREATIVITETEN LØS

COLOMBIA
MED ALLE SANSER

Med temaet **COLOMBIA MED ALLE SANSER** kan du lære om Colombia på en kreativ måde. Udforsk wayuu-folkets traditionelle håndarbejde. Lær at danse en colombiansk dans, og find opskrifter på lækker mad. Du kan også høre musik fra Colombia og selv lære at synges en sang på spansk.

KONFLIKT, FRED OG OPRINDELIGE FOLK

I Colombia har regeringen og oprørsgruppen FARC lavet en freds-aftale. På hjemmesiden kan du lære om årsagerne til den lange konflikt i landet og om den fredsproces, som Colombia netop nu er i gang med. Du kan også blive klog på nogle af de oprindelige folk, der bor i Colombia, og deres traditioner og ritualer.

KONFLIKT
OG FRED

FOLK
OG KULTUR

[HELEVERDENISKOLE.DK/LAESERAKETTEN](https://heleverdeniskole.dk/laeseraketten)

MARIA HAR BRUG FOR JERES HJÆLP

Maria Jesus Fabiola er kun 6 år gammel. Hun bor langt ude på landet i Colombia. I hendes landsby er der tørt som i en ørken. Det er svært at dyrke jorden, og de mangler mad og vand.

Maria har fået muligheden for en bedre fremtid. Hun er nemlig begyndt i skole. Men hendes lærer bor langt væk og kommer kun på skolen få dage om ugen. Derfor går Maria og de andre børn glip af en masse undervisning. Desuden mangler børnene bøger og blyanter. Derfor er det svært at lære at læse og skrive.

I kan hjælpe børn som Maria ved at sælge lodsedler og samle ind til Oxfam IBIS' og Red Barnets arbejde. I hele verden hjælper vi børn som Maria i skole.

Hver en lodseddel hjælper. Vi håber, I vil give en hånd med.

**30 SOLGTE
LODSEDLER SVARER
TIL, AT I GIVER EN
HEL KLASSE NYE
SKOLETING**

SÅDAN KAN I HJÆLPE OG FÅ IS

Selv om Colombia ligger langt væk, kan I være med til at hjælpe børn, som dem I læser om her i bogen.

I skal blot sælge et par lodsedler hver, så har I indsamlet 1.500 kroner. Det er en flot hjælp. Det svarer til, at en hel klasse i Colombia kan få nye skoleting. Derfor får du og din klasse is som tak, hvis I indsamler mindst 1.500 kr.

I må også gerne finde andre måder at samle ind på. I kan sælge kage eller lave et loppemarked – bare brug jeres fantasi.

Jeres lærer kan altid bestille flere lodsedler gratis på heleverdeniskole.dk/lodsedler

FÅ EN OPLEVELSE, I ALDRIG GLEMME

De klasser, der samler rigtig meget ind og ender i top syv, får både is til hele klassen og en spændende oplevelse. Enten skal I besøge LEGOLAND, Nordsøen Oceanarium, Fårup Sommerland, Randers Regnskov, Sagnlandet Lejre, Kattegatcenteret eller Vikingskibsmuseet. Så bare giv den gas, hvis I vil vinde en af de fede ture.

TAK TIL VORES
SPONSORER AF
KLASSETURE

JENNIFER

Jennifer og minen

HEIDI BREHM ANDREAS BECK OG HEIDI BREHM

Det er en helt særlig dag. Eleverne på skolen i Warranca skal stemme. Det kilder i Jennifers mave. Hun rejser sig op foran resten af skolen. "Jeg vil kæmpe for miljøet. Vi skal gøre alt, hvad vi kan for at passe på vores natur," siger hun med høj og klar stemme.

Eleverne skal vælge én elev til elevrådet. Der er flere skoler i området. Hver skole vælger én elev til et centralt elevråd. Jennifers skole skal vælge den elev, der skal tale på deres skoles vegne. Jennifer håber, det bliver hende. Nu må hun vente på afgørelsen.

Jennifer er 10 år og går i 4. klasse. Hun bor i Warranca i det nordlige Colombia sammen med sin mor Anna og to yngre søstre, Lizette på 3 år og Zuleinis på 6 år. Hun har også fire ældre søskende, men de er flyttet hjemmefra.

Der bor mange andre familiemedlemmer i nærheden. I huset ved siden af bor hendes moster. Et par hundrede meter længere væk bor hendes bedstemor. Når Jennifer er færdig med skolen og lektierne, løber hun over til sin bedstemor. Det er hyggeligt at sidde i skyggen sammen, når solen bager på taget over dem. Jennifers bedstemor fortæller historier, imens hun hækler.

Døde frugter og sorte tomater

Området, hvor Jennifer bor, tilhører wayuu-folket. De har boet her i mange generationer. Jorden er fuld af kul. Derfor har arbejdere i kulminen gravet kul op af jorden i mere end 50 år. Over hele verden bruges kul til at lave strøm. Kullet graves op fra jorden og køres væk på store lastbiler. Minen bliver hele tiden større. Derfor

har hele landsbyer måttet flytte. Warranca ligger nu klos op ad minen, og måske bliver Jennifer og hendes familie også nødt til at finde et nyt sted at bo.

Kaktusserne står meterhøje i det tørre sand. Det har næsten ikke regnet, selvom regntiden er ved at være slut. Når det endelig regner, er vandet sort. Forureningen fra minen sætter sig i vandet og lægger sig som en sort hinde på alting. Tomaterne bliver sorte. Alting skal vaskes grundigt, inden det kan spises.

“Da jeg var barn, voksede der frugter på kaktusserne. De smagte fantastisk.” Jennifer elsker, når hendes bedstemor fortæller. Hun fortæller om, hvordan Warranca har ændret sig. Jennifers bedstemor har brug for planterne, der gror i området. Hun er medicin-kvinde og laver medicin af planter fra naturen, sådan som wayuu-folket har gjort det i hundredevis af år.

Her er Jennifer sammen med sin mor og sine søstre. Snorene på væggene bruges til de hængekøjer, familien sover i om natten. Jennifers mor har lavet den hængekøje, Jennifer sover i.

Når Jennifer kommer hjem, vasker hun sin skoleuniform, så den er klar til næste dag. Som det ældste barn i huset må hun hjælpe til.

Gennem hele sin barndom har Jennifer hørt sin mor og bedstemor snakke om forureningen i området. Hun hører de voksne fortælle om det forurenede vand. Hun ved også, at luften er forurennet. De små kulpartikler i luften gør børnene syge. Det er minen, der forurener. Jennifers familie og de andre i landsbyen vil have dem, der bestemmer i minen, til at forstå, at de ødelægger jorden. Den jord, som wayuu-folket har boet på i mange generationer.

Husene i landsbyen er lavet af ler og tørrede grene. I minen bruger de dynamit. Jennifer kan mærke, at huset ryster, når de sprænger jorden efter kul. Jennifer kigger på de små revner i væggene. Hun ser også på affaldet, der ligger i naturen. Hun ved, at der må gøres noget.

Borgmesteren siger tillykke

Jennifer venter spændt - bliver det mon hende? Hun har ondt i maven af spænding. Hun hører sit navn blive råbt op. Hun bliver varm i kinderne af glæde. “Tak. Jeg er så glad for, at I har valgt mig. Jeg vil gøre mit bedste for, at vi alle sammen her på skolen hjælper hinanden med at passe på naturen,” siger Jennifer til de mange elever, der er samlet til mødet.

På skolen lærer eleverne at sortere affald. Papir, plastik og andet affald må ikke blandes. De snakker om, hvordan de også kan sortere affald hjemme.

Efter valget taler Jennifer med sine venner om, hvordan de skal sortere affald, og hvad der sker, når man smider affald i naturen. Hun er stolt af sin nye post i elevrådet. Et par dage senere kommer byens borgmester på besøg på skolen. Han ønsker Jennifer tillykke med valget. "Jeg havde aldrig troet, at jeg skulle trykke borgmesterens hånd," siger Jennifer til sine venner med et stort smil på læben. Hun håber, at borgmesteren vil hjælpe dem med at passe på naturen i Warranca.

Drømmen om fremtiden

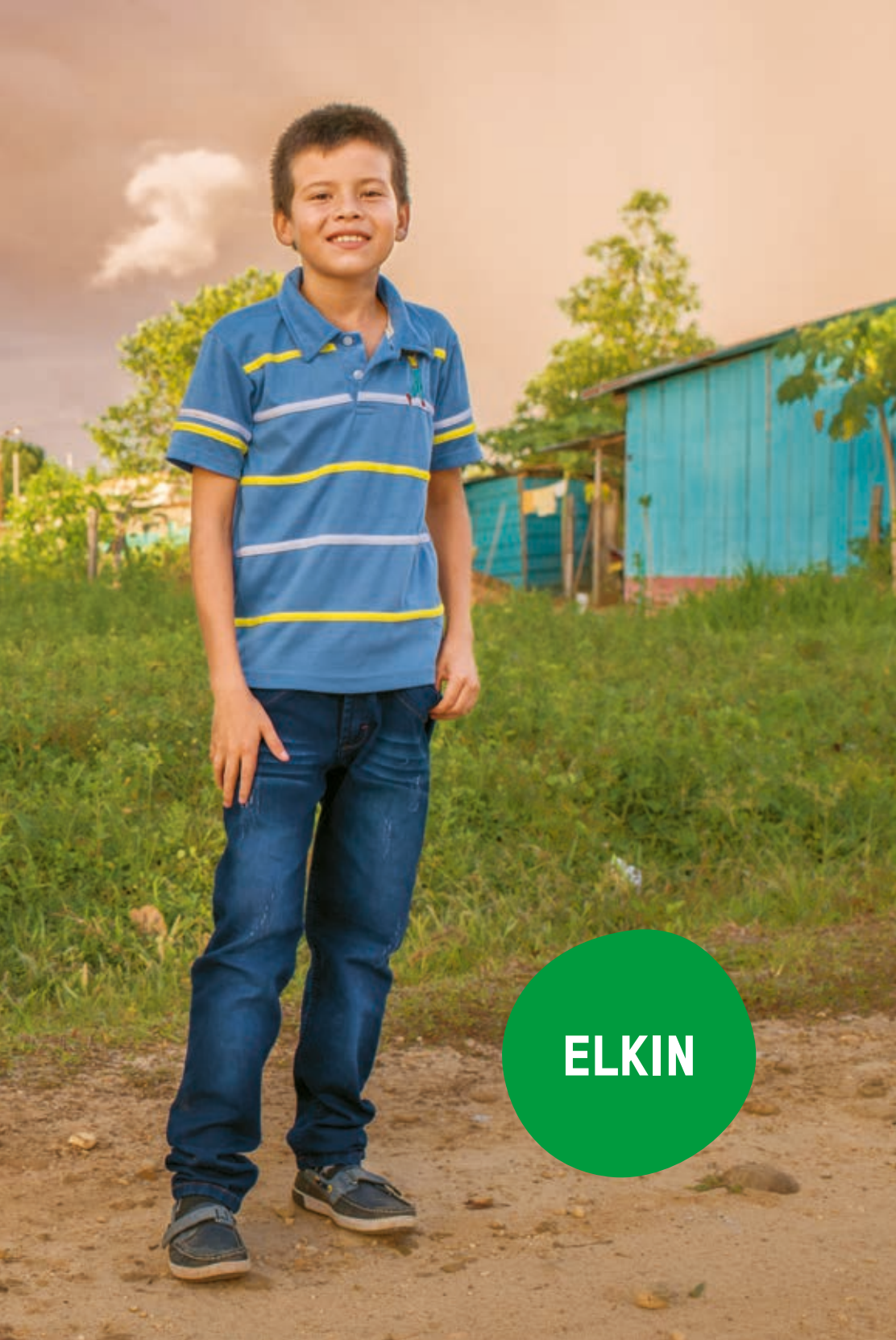
Jennifers bedstemor kan se fremtiden i sine drømme. Hun siger, at drømmene har en betydning. De kan ændre ens liv, hvis man lytter til dem. Jennifer er nysgerrig efter at vide mere om fremtiden. "Hvad tror du, der kommer til at ske med os her i Warranca?" spørger hun. Jennifers bedstemor sætter sig til rette i hængekøjen og siger med alvorlig stemme: "El Espíritu – ånden, som passer på os, og som kan afgøre fremtiden – vil sørge for, at noget sker. Jeg ved endnu ikke hvad." Jennifer ser op mod himlen: "Måske får El Espíritu kaktussernes frugter til at vokse igen? Måske sørger El Espíritu for, at regnen ikke er sort?" Jennifers bedstemor nikker eftertænksomt og trækker på skuldrene – "ja, måske."

HELEVERDENISKOLE.DK/JENNIFER

Besøg Jennifer, lær om wayuu-folkets traditioner og læs mere om kulminen, Cerrejón. Lær også mere om verdensmål 1 og 13 om fattigdom og klima i Colombia.

ELKIN

Man skal lære tusind ting

 HEIDI BREHM ANDREAS BECK OG HEIDI BREHM

Solen bager ned, selv om det er tidlig morgen. Elkin går gennem de støvede gader på vej mod skolen. Hvert skridt kræver mod. Maven rumler, og tårerne er svære at holde tilbage. Elkin tænker på sin gamle skole. Der var de ikke så mange børn. Elkin havde kun én lærer. Hun underviste dem i alle fag og kendte Elkin godt. Skolen lå lige ved siden af Elkins hus. Alting føltes trygt på den gamle skole.

Elkin kigger ind i den store skolegård, hvor hundredevis af børn er ved at gå ud i klasserne. Han har ikke lyst til at gå ind.

Elkin er 11 år. Tidligere boede han sammen med begge sine forældre og sin søsters søn, Carlos Andrés, i et hus på landet. Der er kun få skoler, og de går kun op til 4. klasse. Hvis man vil fortsætte i skole, må man flytte til en større by. For fem måneder siden flyttede Elkin, hans mor Berenice og Carlos Andrés til byen Macarena, så Elkin kunne fortsætte i skole.

Den nye skole

Elkin var nervøs for at flytte skole. Han græd den første dag, inden han skulle afsted. Han var bange for at starte et nyt sted, han ikke kendte. I Macarena er der flere lærere og flere regler. "I min gamle skole kom vi i det tøj, vi havde lyst til. Her i Macarena skal vi have skoleuniform på. Man skal gøre tingene på én bestemt måde," fortæller Elkin.

Heldigvis fik Elkin hurtigt nye venner. Børnene på den nye skole var søde til at tage sig af ham. De viste ham rundt på skolen og fortalte ham, hvordan alting fungerer. Skolen føles stadig stor. Elkin synes, der er virkelig mange børn, når hele skolen samles til morgensamling. Alle eleverne skal stå på rækker i skolegården. De synger nationalsangen og får beskeder fra lærerne.

En verden af muligheder

“Jeg vil være videnskabsmand. Sådant én der opfinder ting. Én, som er med til at forandre verden.” Elkins øjne lyser op, når han taler om alle de ting, han lærer i skolen. Hans lærer har fortalt om manden, som opfandt penicillin. Elkin tænker, at han må have reddet mange liv.

Når Elkin kommer hjem fra skole, laver han lektier og leger med sine venner. Han har selv lavet stylterne. Elkin øver sig på at gå så langt som muligt.

“Vi er fredens generation,” står der på skolens væg. Elkin håber, at der kommer rigtig fred i Colombia. Han vil helst ikke opleve krigen, sådan som hans far og mor har gjort.

Skolen i Macarena har åbnet en helt ny verden af muligheder. Elkin elsker at surfe på internettet, hvor han finder viden om mange forskellige ting. Han er nysgerrig. “Min mor og far har altid sagt, at man skal lære en masse, hvis man vil frem i livet. Man skal lære tusind ting, hvis man vil blive til noget,” siger Elkin med et smil. Når han får lov til at bruge en af skolens computere, søger han information på nettet. Han læser om opfindere, naturen og dyr.

Elkins far, Baudelino, er blevet boende på landet. Han passer huset og dyrker jorden. Hver fredag tager han familiens båd til Macarena, hvor han henter dem alle tre. Så tager de hjem på weekend. Elkin nyder at komme hjem i weekenden. Der er ingen musik, larm og trafik. Alligevel glæder han sig altid til at komme tilbage til Macarena – tilbage til vennerne, skolen, internettet og de mange muligheder, der er i byen.

De har mange dyr på gården ved floden. Når Elkin er hjemme i weekenden, hjælper han til. Hans far lærer ham, hvordan man skal passe på naturen og dyrene.

Elkins drøm

Elkins mor håber, at Elkin får bedre muligheder, end hun selv har haft. Hun ved, at hvis man vil klare sig godt, er man nødt til at få en uddannelse. Det var derfor, de valgte at flytte til Macarena, selv om det var en stor omvæltning i deres liv.

Det er gratis at gå i skole til og med 9. klasse i Colombia. Hver familie skal selv sørge for at købe skoleuniform, kladdehæfter og bøger. Derfor er det alligevel ikke alle forældre, der har råd til at sende deres børn i skole. Der er mange børn og unge i Colombia, der aldrig får en uddannelse. "Hvis Elkin var født i en anden familie. Hvis han havde haft en anden far, så er jeg sikker på, at hans drøm om at blive videnskabsmand ville gå i opfyldelse," siger Elkins far med trist stemme. "Colombia er et land med alt for stor ulighed. Der er stor forskel på rig og fattig. Vi har ikke de samme muligheder."

Elkin ved ikke, hvor længe han kan fortsætte med at gå i skole. "Jeg tænker ikke så meget på dét med politik og Colombias fremtid – det er sådan noget, mine forældre snakker om. Jeg tænker mest på, om jeg mon får en uddannelse. Jeg vil så gerne være videnskabsmand."

HELEVERDENISKOLE.DK/ELKIN

Tag med Elkin i skole. Han viser rundt i sit hus i Macarena, og du kan sejle med hjem til hans fars gård. Lær også mere om verdensmål 4 og 10 om uddannelse og ulighed i Colombia.

Ryd stranden!

 DANIEL ZIMAKOFF PETER SNEJBJERG

Vi skal gøre noget. Nu! Ellers er det for sent. Vi ødelægger naturen med vores affald, skrald og skidt. Jeg havde en uge til at gøre min indsats. Syv døgn. Syv gange 24 timer. 168 timer. Hvis jeg kunne samle to kilo hver dag, ville det blive til 14 kilo affald. Men selvfølgelig kunne jeg ikke arbejde 24-7. Hvor mange kilo skulle der mon til for at vinde konkurrencen? Jeg stod i kø i supermarkedet. På båndet foran mig lå fire ruller gennemsigtige sække.

"Hej Noah."

Jeg vendte mig om. Bag mig stod Annabel. Hun var også ved at købe sække.

"Det ser ud, som om vi bliver konkurrenter," sagde hun og smilte. Et smil, der gav mig uro i maven.

"Du deltager også ... Jeg troede, du skulle på tur med spejderne?"

"Den blev aflyst. Jeg vil da også hellere til Bali."

Jeg nikkede. Jeg skulle altså vinde over min nabo, Annabel, klassens sødeste og nok også mest stædige pige. Vi legede tit sammen, da vi var små. Bare vi kunne have samlet affald sammen, men der skulle kun findes én vinder fra Danmark.

"En bærepose?" spurgte fyren ved kassen.

"Er den bæredygtig?"

"Æh, dygtig? Det ved jeg ikke. Det er en pose."

"Så klarer jeg mig uden. Der er plastik nok i havet."

Jeg tabte to af rullerne på vej væk fra kassen. Annabel så på mig og fniste. Hun købte selvfølgelig en bærepose. Hun deltog sikkert

kun for at vinde rejsen. Jeg gjorde det for miljøets skyld. Okay, også lidt for rejsen til Save the Planets base på Bali, hvor man skulle deltage i et internationalt Ryd stranden-projekt sammen med de andre vindere fra Skandinavien.

Annabel overhalede mig, inden jeg nåede hjem.

”Må den bedste vinde!” råbte hun.

Klokken seks mandag morgen cyklede jeg til stranden med en anhænger bagpå. Klar til mit Ryd stranden-projekt. Det var lige blevet sommerferie. Solen var stået op, og en vind pustede hvide skyer ind foran solen og væk igen. Jeg havde en megastor madpakke, en glasflaske med koldt vand, badetøj, solcreme og min nye gribetang med.

Jeg satte cyklen fra mig. Jeg havde hele stranden for mig selv, og det var ikke svært at få øje på affaldet i det hvide sand. Jeg tog mine arbejdshandsker på og gik straks i gang. Jeg havde købt gribetangen for mine lommepenge og øvet mig hjemme i haven. Den var bedst til store ting: plastflasker, dåser, ispapir. Og ikke så god til skod og kapsler. Jeg havde min Red miljøet-T-shirt på. Skod og papir vejede jo ingenting, men jeg samlede det alligevel op. Jeg gjorde det jo for miljøets skyld!

Da klokken var to, var jeg helt færdig af sol, varme og anstrengelse. Jeg havde fyldt en sæk ... næsten. Jeg måtte i havet. Nu! Strandens var stadig øde, så jeg smed mine shorts og underbukser. Jeg stod på ét ben og havde lige fået det andet i mine badeshorts ...

”Hej Noah!”

Annabel! Jeg blev så forskrækket, at jeg faldt om i sandet. Jeg fik fat i mit håndklæde og dækkede mig til, mens jeg fik mine badeshorts trukket op. Pis! Mine kinder brændte, og det var ikke kun på grund af solen.

Annabel fniste. Hun stod med sin cykel og en rulle af de store sække.

”Hej,” sagde jeg bare.

”Har du allerede fyldt en sæk? Hvornår startede du i dag?”

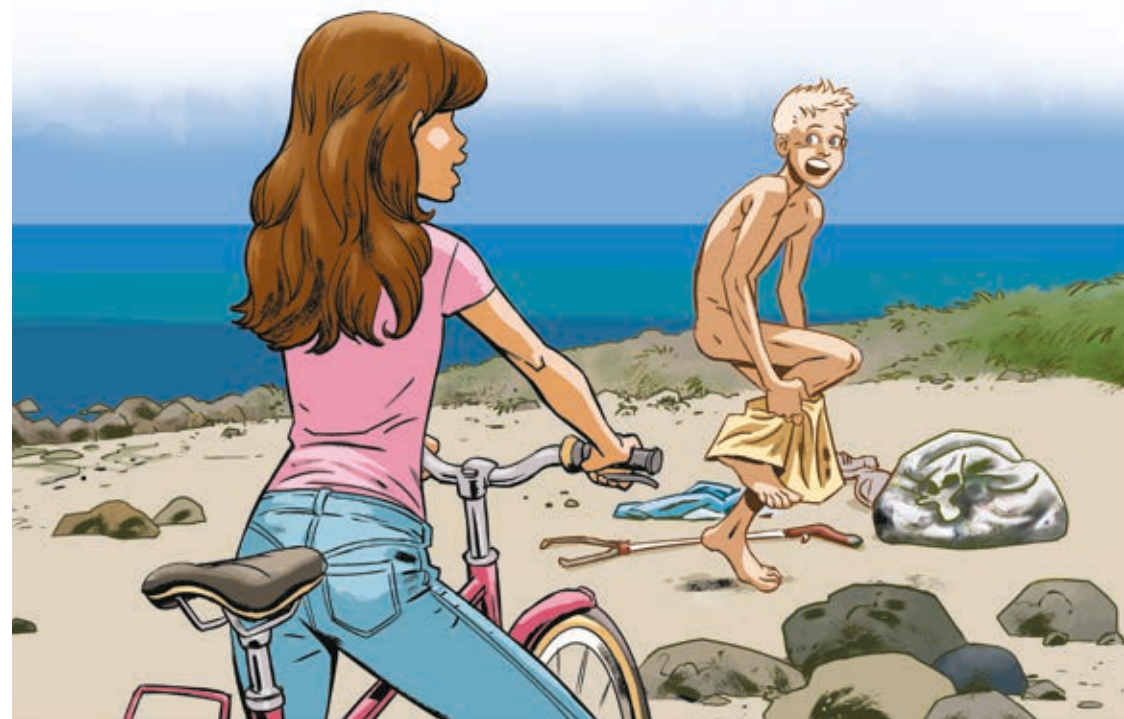
”Tidligt.”

”Ja, det må du have gjort, og nu skal du i havet? Skal jeg passe på din sæk imens?”

”Ja, nej ... Det behøver du ikke.” Kunne jeg stole på hende?

”Okay. Nå, jeg må i gang, men ikke lige her, hvor du har støvsuget stranden.” Hun vinkede og trak cyklen op til stien. Havde hun set mig nøgen?

Jeg arbejdede, indtil min mor ringede og sagde, at der var aftensmad. Så cyklede jeg hjem med den fulde sæk i anhængeren. Annabel havde jeg ikke set mere til. Ville hun fortælle i skolen, at hun havde set min ...? Heldigvis var det sommerferie.

Jeg stillede sækken bagest i garagen. Efter maden tog jeg vægten med derud. Sækken vejede to kilo. Syv gange to gav 14. Kun 14 kilo ... Jeg måtte da mindst op på 15. Min fætter fra Jylland havde fortalt, at vinderen fra Norge havde samlet 15,3 kilo.

Næste morgen tog jeg afsted igen. Blå himmel. Jeg var gået tidligt i seng og havde ligget og set videoer fra Bali på YouTube. Bali så fantastisk ud; strande, vandfald, jungle og vilde aber på vejene. Jeg ville bare vinde den konkurrence.

Jeg svingede ud ad havelågen, samtidig med at Annabel kom ud af sin.

"Hej Noah." Hun gable. "Hvor meget fik du samlet i går?"

"En sæk."

"En hel sæk! Du er jo syg."

Jeg så på Annabel. "Hvor meget fik du?"

"En halv. Hvor meget vejer din?" Annabel smilede.

"To kilo."

"Nå, så må jeg tage mig sammen. Vi ses."

Jeg knoklede fra morgen til aften mandag til fredag. Næsten en fyldt sæk hver dag. Heldigvis havde det blæst meget et par nætter. Så skyllede der altid mere affald op på stranden. Jeg fik styr på teknikken og blev mere effektiv.

Lørdag morgen havde jeg fyldt seks sække med næsten 12 kilo affald. Jeg havde også fået to vabler og nogle meget ømme arme. Jeg spiste morgenmad klokken otte. Far var stået tidligt op for min skyld. Han stod og smurte madpakke og ville putte den i en frysepose.

"Husk at bruge de bæredygtige poser, far."

"Okay. Men en almindelig pose kan jo genbruges."

"Ja, men de ender tit i naturen."

"Ja, det er ikke godt. Du skal i øvrigt huske, at vi skal til farmors

fødselsdag i eftermiddag."

"Ja ja. Jeg regner med at nå mit mål inden ... Det er klokken fire, ikke?"

"Klokken to."

"Shit, så har jeg travlt."

Jeg trampede afsted. Pis! Jeg kunne ikke nå mine 15 kilo. På strandvejen mødte jeg Annabel. Hun stod ved siden af sin cykel og så meget træt ud. Jeg stoppede op.

"Er der noget galt?"

"Det er min kæde. Den er hoppet af, og jeg kan ikke få den på."

Hun viste mig sine sorte fingre. Jeg tøvede. Havde ikke tid til det her.

"Lad mig prøve," sagde jeg. Jeg hev min telefon frem.

"Tak, hvem vil du ringe til?"

"Jeg googler det," sagde jeg. "Hvordan man sætter en cykelkæde på."

"Smart."

Jeg fandt en video på YouTube. Det så nemt ud.

"Jeg når op på 15 højst 16 kilo, tror jeg." Annabel sukkede.

"Hvad med dig?"

"Æh ... Jeg har ikke vejet mine sække for nylig." 16 kilo! Hvordan kunne hun nå at samle så meget?

"Der må ikke være vand eller sand i dåser og flasker," sagde jeg.

"Det ved jeg, men lidt kan vel ikke undgås?"

"Det kan det vel ikke. Sådan. Nu er den der." Min fingre var blevet helt sorte.

"Tak, Noah. Du er den sødeste." Hun viftede med sine sorte fingre. "Skal vi lige hoppe en tur i havet?"

Det havde jeg ikke tid til, men ... Jeg kunne jo ikke sige nej til Annabel. Og jeg havde jo badetøj med og meget sorte fingre. Jeg skiftede under håndklædet. Hun havde badedragt på under sit tøj. Jeg skævede til hende. Mon hun huskede den første dag?

Det var fedt at bade og lege vandkamp. Men der gik alt for meget tid med det her.

Da mor ringede, havde jeg kun fyldt en halv sæk.

"Klokken er halv to, Noah. Det er tid til at komme hjem."

"Men ... Jeg har ikke nået mit mål, mor."

"Farmor regner med dig, Noah. Hun vil blive så skuffet."

"Okay." Farmor var cool, jeg kunne ikke svigte hende.

Jeg nød ikke rigtig fødselsdagen bortset fra lagkagen. Jeg tænkte hele tiden på, at den ville koste mig førstepladsen. Jeg skulle aflevere mine sække søndag aften i skolens gymnastiksal. Her ville alle deltageres affald blive vejet. Jeg havde under et døgn til at nå i mål.

Vi var først hjemme fra fødselsdagen ved syvtiden. Jeg pakkede straks cyklen.

"Skal du samle mere affald i dag, Noah?" spurgte min lillesøster.

"Det er jeg nødt til."
"Er du ikke for træt? Skal jeg hjælpe dig?"
"Jeg må ikke få hjælp. Det er snyd."
"Men det regner jo," sagde mor. "Og hvad med aftensmad?"
"Den springer jeg over."
"Okay. Du skal være hjemme, inden det bliver mørkt."

Jeg cyklede ned til stranden igen. I silende regn. Solen var dækket af skyer, men der var stadig tre timer, til den gik ned.

På vejen mødte jeg Annabel. Hun var sammen med Liza fra klassen. Annabel og Liza bar hver på en fyldt sæk med affald, men da de så mig, skyndte Annabel sig at tage fat i begge sækker. Vi måtte jo ikke få hjælp af andre. Havde Liza hjulpet med at samle Annabels affald?

"Hej Noah! Liza har kun hjulpet med at bære. Skal du først i gang nu? I regnvejr?"

Jeg fortalte om fødselsdagen. Annabel sagde, at hun havde samlet sin sidste sæk for i dag. Søndag eftermiddag skulle hun ud at sejle med Liza og hendes far i deres nye flotte motorbåd.

"Du må gerne komme med," sagde Liza. "De lover sol og 25 grader i morgen. Vi sejler ud til en ø og har mad og ... badetøj med." Hun fniste.

"Nej tak, det har jeg ikke tid til." Mine kinder begyndte at brænde. Havde Annabel fortalt, at hun havde set mig uden bukser?

Jeg arbejdede hårdt. Hvis Annabel slet ikke skulle samle affald søndag, havde jeg måske en chance for at vinde over hende. Der lå en dåse, en juicekarton og en masse skod. Det tog lang tid at samle op og vejede ingenting. Skulle jeg lade det ligge? Nej, jeg gjorde det her for miljøets skyld. Og ikke for at vinde. Vådt papir vejede mere end tørt, så jeg bandede ikke over regnen, selv om mit tøj blev tungt.

Efter en time var sækken kun kvart fuld. Og jeg var både sulten og tørstig. Jeg havde drukket alt mit vand.

"Hej Noah."

Min far kom cyklende med en paraply og forsyninger. Sandwich og danskvand. Jeg guffede maden i mig på fem minutter. Papiret røg i sækken.

"Tak, far. Jeg må videre."

Min far cyklede hjem igen. Han vidste godt, at han ikke måtte hjælpe mig. Hvis man fik hjælp, blev man diskvalificeret.

Det blev søndag aften. Far hjalp mig over på skolen med sækkene. Jeg havde arbejdet lige til deadline. Jeg havde vejet sækkene til 15,4 kilo, men måske målte vægten på skolen anderledes.

Far kørte ind i skolegården og helt hen til gymnastiksalen. I det samme kom Annabel ud ad døren fra gymnastiksalen.

"Hej, Noah. Du er i sidste øjeblik."

"Jeg ved det. Hvor mange kilo havde du?"

"15,8. Jeg fører konkurrencen, men du har sikkert mere."

"Det tror jeg ikke." Pis. Hvis jeg ikke var taget til farmors fødselsdag, ville jeg have vundet.

Far og jeg slæbte sækkene ind. Annabel hjalp til. Vores biologilærer, Anders, tog imod.

"Du har sandelig været flittig, Noah. Har du arbejdet hver dag?"

"Det har han," sagde min far. "Fra solopgang til solnedgang."

"Det passer ikke," mumlede jeg.

"Og der er ikke nogen, der har hjulpet dig?" Anders så mig i øjnene.

"Nej," sagde jeg.

Nu blev sækkene kigget igennem og vejede. Der måtte ikke være glas eller sten i og dåserne skulle være tomme.

"Det ser godt ud, Noah. Lad os se, hvad vægten siger."

Sækkene blev stablet på en stor flad vægt. Jeg fik lov at se med. Annabel stod spændt ved siden af min far. De digitale tal flimrede for mine øjne, nu stod de stille på... 15,7!

Jeg sukkede.

Anders sagde tallet højt. Annabel råbte yes!

"Tillykke," sagde jeg.

"Tak Noah. Jeg er ked af, at du ikke også kunne vinde."

"Det er okay..." Og så med ét løb mine øjne i vand. Tårer begyndte at trille ned ad mine kinder. Jeg vendte ryggen til Annabel. Hvor pinligt! At flæbe som et pattebarn. Havde hun set det?

Far tog om mine skuldre og ville trøste mig. Men jeg skubbede ham væk. Hvorfor fanden havde jeg ikke droppet den fødselsdag? Farmor fyldte jo år hvert år. Bali var once in a lifetime.

Jeg gik i seng uden aftensmad. Lagde mig i sengen med tøjet på og trak dynen op over hovedet. Det gjorde ondt alle steder i

min krop. Jeg havde knoklet som aldrig før i mit liv, og til ingen verdens nytte.

Det bankede på døren.

"Nej," sagde jeg.

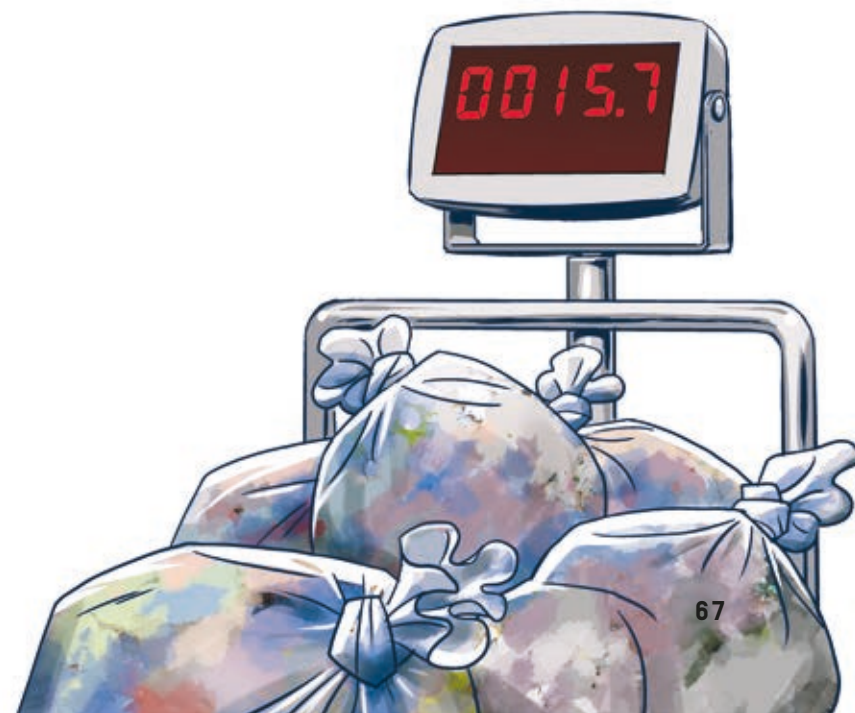
Døren gik op. Nogen kom ind. Sikkert mor. Jeg kiggede frem. Klar til at skælde ud... Annabel stod foran mig! Hun bed sig i læben.

"Jeg snød," sagde hun. "Liza hjalp mig med en sæk. Så jeg kunne nå med ud og sejle."

"Okay," sagde jeg. Hvorfor fortalte Annabel mig det? "Jeg sladrer ikke," sagde jeg.

"Det ved jeg. Sådan er du nemlig ikke. Og det behøver du heller ikke. Jeg har sagt det til Anders. Lige efter du var gået. Han trak en sæk fra, og jeg endte på 13,7. Du har vundet. Jeg lovede at fortælle dig det."

Annabel lukkede døren efter sig. Jeg sad lidt i sengen og prøvede at fatte, at jeg havde vundet. Så gik jeg på YouTube. Der var lige en video fra Bali, jeg ville vise far og mor.

LUCIA

Lucia bag lås og slå

STINE BANG ANDREAS BECK

Husene ligger tæt op ad bjergsiden langs de stejle gader. Midt i det hele ligger et lille, gult hus. Foran huset leger børn i alle aldre. En hundehvalp kommer drønende forbi med tungen hængende ud ad munden. En lille dreng hopper efter den og griner højt. I døren står børnenes bedstemor og holder øje med dem. Hun smiler.

Pludselig stopper legen. Bedstemor genner dem alle sammen ind i huset, lukker døren udefra, låser og går. Nu ligger gaden stille hen.

Lucia er 9 år og bor i Colombias hovedstad, Bogotá. Hendes bedstemor låser hende og de andre børn inde, når hun skal ud at handle. Hun gør det for at passe på dem.

Man skal ikke stole på fremmede

I Colombia siger man, at man ikke skal tage chancer. Man skal altid være på den sikre side. Derfor får Lucia ikke lov til at lege udenfor uden voksne. Hun må heller ikke selv gå hjem fra skole. Og hun har aldrig legeaftaler med sine klassekammerater. Hun ved ikke engang, hvor de bor.

Lucia bor alene med sin mor og sin lillebror. Deres mor arbejder inde i byen og er væk hele dagen. Derfor er Lucia tit hos sin bedstemor, der bor lige i nærheden. Hos bedstemor bor flere af hendes mors søskende, som stadigvæk er børn. Det er Lucias onkler og tanter. Nogle af dem er på alder med Lucia. Der bor også fætre og kusiner. Så der er mange at lege med.

I Colombia bor mange familier flere generationer sammen. Lucias bedstemor passer familiens børn, så de voksne kan arbejde og tjene penge. Hvis nogen mangler noget, hjælper de altid hinanden.

Kvarteret, Lucia bor i, er fattigt, og der er mange kriminelle bander, der sælger narko – også til børn. Lucia har fået at vide, at børn bliver kidnappet, fordi banditterne vil sælge deres indre organer til rige mennesker.

Derfor har Lucias mor lært hende at passe på og være fornuftig. Lucia må ikke stole på fremmede, og hun må slet ikke gå med fremmede. Men Lucias mor er stadig bekymret. "Jeg kan ikke beskytte hende imod, at der kommer nogen kørende i en bil, ruller døren til side og giver hende en sort hætte over hovedet for at kidnappe hende."

Låst inde i den trygge skole

Lucias skole ligger på en bjergside med udsigt over Bogotá. Hun sidder i klassen og farvelægger et fint mønster. Klokkeren 11 ringer det ud. Alle har fri. Der er ingen, der bare går hjem. Lågen til skolen er låst med en kæmpe hængelås, og der står en vagt og

holder øje. Ved hans ene hofte hænger en walkie-talkie. Ved den anden en knippel. Han er klar til at gribe ind, hvis der opstår en farlig situation. Uden for lågen står en masse fædre og mødre og venter på, at børnene bliver lukket ud.

På et tidspunkt var der børn, der fik slik af nogle unge uden for skolen. Men det var slet ikke slik. Det var narko. Derfor passer skolen ekstra godt på nu.

Nu åbner vagten lågen, og børn og forældre finder hinanden. Lucia får øje på sin mor og sin lillebror midt i menneskemængden. Lucia smiler og løber hurtigt op ad trappen. Op til sin mor og det store varme kram. De går hjemad gennem de stejle og smalle gader. Lucia fortæller om sin dag. Når hun er sammen med mor, føles gaderne trygge.

Lucia går i 4. klasse. Som regel bliver hun hentet af sin tante. Lucia elsker de dage, hvor det er hendes mor, der står og venter bag hegnet.

Lucia nyder, når der er tid til at sidde med bøgerne. De dage, hun er hjemme i huset med sin mor, skal hun hjælpe til. Hun vasker tøj og hjælper med at gøre rent.

Og de levede lykkeligt til deres dages ende

Da de kommer hjem, skynder Lucia sig ind til sine bøger. Hun kan bedst lide eventyr. Prinserne og prinsesserne skal igennem mange farer, men eventyrene ender altid godt. Det bedste er Snehvide og de syv små dværge. Hun prøver at læse det højt for sin lillebror, men han har travlt med at kaste rundt med en stor, rød bold. Lucia griner af ham og prøver igen, men han er ligeglad. Nede bag sengen finder hun en bog. Hun er ved at skrive sit eget eventyr om Rosita og fuglen, der er bedste venner og elsker hinanden højt. Hun tænker sig om og skriver så: Rosita kunne se, at fuglen var ked af det og spurgte den, hvad der var galt. "Det er, fordi jeg ikke har en gave til dig."

Lucia elsker eventyr. Hun ved ikke endnu, hvad det skal ende med. Men hun ved, at det skal ende lykkeligt.

[HELEVERDENISKOLE.DK/LUCIA](https://heleverdeniskole.dk/lucia)

Besøg Lucias skole, og gå gennem Bogotás gader med Lucia og hendes mor. Lær også mere om verdensmål 4 og 16 om uddannelse og fred i Colombia.

Oxfam IBIS

Oxfam IBIS er med til at bekæmpe fattigdom og ulighed i verden. Vi arbejder for alles ret til en god uddannelse. De to ting hænger sammen. En god uddannelse giver mennesker mulighed for at skabe en bedre fremtid for sig selv, deres familier og deres land.

Oxfam IBIS er den danske del af Oxfam - en af verdens største udviklings-organisationer. Vi arbejder i mere end 90 lande i verden. Sidste år fik mere end 19,2 millioner mennesker gavn af vores arbejde.

Den 5. oktober er Lærernes Dag. Den dag fejrer Oxfam IBIS og Danmarks Lærereforening lærernes vigtige arbejde både i Danmark og i hele verden.

SÅDAN ARBEJDER OXFAM IBIS MED UDDANNELSE

1. Kvalitet i undervisning

I en god skole lærer børn at læse, skrive og regne. De lærer at samarbejde og at løse problemer. Det er også vigtigt, at eleverne lærer om deres rettigheder, og hvordan de kan blive aktive borgere og deltage i udviklingen i deres land.

2. En god lærer gør hele forskellen

Vi arbejder med uddannelse af lærere. En god lærer skal være dygtig til sine fag. Læreren skal også skabe trykthed i klassen, så alle elever – både piger og drenge – udvikler sig og deltager aktivt i undervisningen.

3. Skolen er en del af samfundet

For at få en god skole skal der være opbakning fra det lokale samfund og fra forældrene. Derfor støtter Oxfam IBIS skolebestyrelser og forældreråd. Ikke alle forældre har selv gået i skole. Derfor har vi også kurser for forældre, så de bliver inddraget i arbejdet på skolen.

4. Global undervisning i Danmark

Oxfam IBIS mener, det er vigtigt, at danske elever lærer om børns liv i andre lande. Siden 2004 har vi udgivet LæseRaketten, som hvert år indeholder historier om børn i et bestemt land. Derudover er Oxfam IBIS en del af Verdenstimen, som sætter FN's verdensmål på skoleskemaet.

OXFAM
IBIS

Red Barnet

Red Barnet arbejder for alle børns ret til et godt liv. Alle børn i verden skal have mulighed for at udvikle sig og komme i en god skole.

Red Barnet er medlem af Save the Children, der er verdens største hjælpe-organisation for børn. Vi arbejder i mere end 120 lande. Sidste år fik 155 millioner børn verden over hjælp fra Save the Children.

I Danmark har vi 60 lokale foreninger fordelt over hele landet. Her støtter frivillige voksne mange af de børn, som mangler stærke voksne i deres liv.

Den 20. november er Børnerettighedsdagen. Den dag fejrer Red Barnet og ambassadørskolerne Børnekonvention og børns rettigheder sammen med andre skoler ved at lave forskellige events.

SÅDAN ARBEJDER RED BARNET MED UDDANNELSE

1. Skoler i verdens brændpunkter

Når der er naturkatastrofer i et land, bliver mange skoler ødelagte. Vi opretter midlertidige skoler, så børnene hurtigt kan komme i skole igen efter katastrofen.

2. Flygtningebørn i en god skole – både i Danmark og ude i verden

Vi arbejder for, at børn, der må flygte fra krig, kommer i en god skole i det nye land. Skolerne skal være trygge og støtte børnene efter de voldsomme oplevelser, de har haft.

3. Skoler til de fattigste børn i verden

Vi arbejder for, at de fattigste børn i verden kommer i skole. Ingen børn skal vokse op uden mulighed for at komme i skole. Verdens ledere har lovet, at i 2030 går alle børn i en god skole, hvor de lærer at læse, skrive og regne.

4. Skoletjenesten og ambassadørskoler

Skoletjenesten har materialer om vigtige emner som børns rettigheder, katastrofer i verden, fattigdom i Danmark og mobning. Red Barnet har 75 ambassadørskoler. De skoler har særligt fokus på verdensmålene og børns rettigheder.

Red Barnet

DERFOR SKAL DU LÆSE ...

TEAM S.C.O.R.

FORFATTER
SANDRA SCHWARTZ

TEAM S.C.O.R.

Du skal læse Sandra Schwartz' Team S.C.O.R., hvis du kan lide at læse om venskab, fodbold eller om at have et anderledes talent. Det kan nemlig være ensomt at kunne lide at tegne, når alle andre hellere vil spille fodbold. Men måske betyder det ikke så meget, hvad du er god til, så længe du er en god ven og en ægte holdspiller?

RYD STRANDEN

FORFATTER
DANIEL ZIMAKOFF

RYD STRANDEN

Du skal læse Daniel Zimakoffs Ryd stranden, hvis du interesserer dig for historier om venskab, ærlighed, konkurrence og forelskelse – og så skal du selvfølgelig også læse den, hvis du interesserer dig for miljøet og synes, at vi alle sammen skal gøre meget mere for at passe på det. En god historie, der handler om noget vigtigt.

SAMBIKI SARU

FORFATTER
KIT A. RASMUSSEN

SAMBIKI SARU

Du skal læse Kit A. Rasmussens Sambiki Saru, hvis du vil læse en spændende og dystre historie om familie og bander, vold og loyalitet. En historie, som handler om, at det sommetider er bedst at lukke øjne, ører og mund. Men også om at træffe en svær beslutning, selvom det bryder med alt, du har lært.

SEND VERDENS BØRN I SKOLE

Alle børn i verden har ret til en god uddannelse, så de kan skabe en fremtid for sig selv og deres land. Der er stadig 61 millioner børn i verden, der ikke går i skole – dem skal vi have med. Det er vigtigt, at de kommer i en god skole, hvor de lærer at læse, skrive og regne, men også lærer om deres rettigheder og om at være en aktiv medborger.

Verdens ledere har skrevet under på 17 verdensmål, hvor verdensmål 4 handler om god uddannelse til alle. I Aktionsugen 2019 skal vi minde de danske politikere om deres løfter, så vi kan få alle børn i en god skole.

Giv din stemme til kende

I år skal vi råbe politikerne op og vise dem vores drømme for fremtiden.

Fortæl eller vis os, hvad du selv gør. Eller spørg politikerne, hvad de gør for at opfylde verdensmål 4.

Lav talebobler, tankebobler og opråb med jeres budskab. Skriv et slogan, et rim eller dit opråb i boblerne. Eller tegn din drøm om en god fremtid for verdens børn i flotte farver.

På hjemmesiden kan I finde skabeloner, vejledning og mere information om, hvordan I deltager.

Vær med på dagen eller send jeres tale- og tankebobler til Oxfam IBIS **senest d. 10. april 2019** – så sætter vi det sammen til et værk og sørger for, det bliver overbragt til politikerne.

HELEVERDENISKOLE.DK/AKTIONSUGEN-2019

AKTIONSUGEN 2019

BØRNS
STEMME FOR
VERDEN

RÅB
POLITIKERNE
OP

Det gør jeg for at
nå verdensmålene.
Hvad gør I?

SEND JERES BUDSKABER TIL:
OXFAM IBIS · VESTERBROGADE 2B
1620 KØBENHAVN V · ATT: HELE VERDEN I SKOLE

GØR VERDENSMÅLENE TIL VIRKELIGHED

Vores fælles plan for verden er FN's 17 verdensmål. De skal sikre, at verden udvikler sig i en bæredygtig retning. Verdensmålene gælder for alle mennesker og lande i verden, både rige og fattige. Selv om målene er ambitiøse, er det muligt at nå dem inden 2030, hvis alle er med.

På hjemmesiden er der billeder, film, artikler og opgaver om alle 17 verdensmål. I år har vi lavet nye spil, hvor man på en sjov og udfordrende måde kan blive klogere på og konkurrere om de 17 verdensmål. Her finder I også undervisningsmaterialet "Vores Verden – Ret til Fremtiden", hvor I kan lære om verdensmålene i Danmark, og hvad I selv kan gøre, for at de bliver opfyldt.

På hjemmesiden er de 17 mål samlet under fire overskrifter, der giver overblik over de store spørgsmål, vi skal løse inden 2030: Fattigdom og ulighed, sundhed og ernæring, uddannelse og en retfærdig verden samt miljø og bæredygtighed.

LÆS MERE OM VERDENSMÅLENE PÅ HJEMMESIDEN
[HELEVERDENISKOLE.DK/VERDENSMÅLENE](https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene)

Verdensmålene i Colombia

I år kan du finde et helt nyt tema på hjemmesiden om verdensmålene i årets fokusland. Vi har udvalgt seks verdensmål, som er særligt vigtige i Colombia. Det er verdensmål 1, 4, 5, 10, 13 og 16 om afskaffelse af fattigdom, om uddannelse, ligestilling mellem piger og drenge, mindre ulighed, beskyttelse af klimaet og opbygning af fred.

VERDENSMÅL 1

Det tager lang tid at bygge et land op efter en lang borgerkrig. Mange mennesker i Colombia lever stadig i fattigdom – både på landet og i byernes slum. Et af de områder, hvor fattigdommen er særligt stor, er La Guajira-

området mod nord. Det har i flere år været ramt af tørke. Alle mangler vand, og jorden er for tør til at dyrke. Derfor er der ikke nok mad. De fleste her lever i fattigdom. Tvunget af sult og tørst står børn og voksne langs vejen og tigger om mad og vand.

På hjemmesiden kan du møde Kasandra på 14 år, der må tigge ved vejen hver dag.

PÅ HJEMMESIDEN KAN DU LÆRE OM SEKS
UDVALGTE VERDENSMÅL I COLOMBIA
[HELEVERDENISKOLE.DK/VERDENSMÅLENE-I-COLOMBIA](https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene-i-colombia)

VERDENSMÅL 4

I Colombia er det gratis at gå i skole. Alligevel er det ikke alle børn, der kommer i skole. Nogle familier har brug for, at børnene hjælper til derhjemme. Andre familier har ikke råd til at købe skoleuniform, kladdehæfter og bøger, som familierne selv skal betale. Elkin fra LæseRaketten er flyttet til en større by for at fortsætte med at gå i skole. Sådan er vilkårene for mange familier i Columbia.

På hjemmesiden kan du læse mere om Yuseth og hendes særlige skole.

VERDENSMÅL 5

I Sydamerika findes begrebet machismo. Det betyder, at mænd har hovedansvaret for familien. De bestemmer derfor meget over kvinder og børn. Sådan har det været i generationer – også i Colombia. Den kultur skal ændres, så kvinder får reel ligestilling, og piger får de samme muligheder som drenge.

På hjemmesiden kan du møde Lina, der har været soldat for FARC, og læse om hendes oplevelser med ligestilling.

VERDENSMÅL 10

Uligheden er stor i Colombia. Forskellen mellem rig og fattig ses tydeligt mange steder i landet. I hovedstaden Bogotá er uligheden nem at få øje på. Tæt på de fattigste slumområder findes flotte, dyre boliger. De er hegnet ind og bliver beskyttet af vagter. Den store ulighed betyder også stor forskel på børn og unges muligheder for at få en uddannelse.

På hjemmesiden kan du læse mere om de enorme forskelle i Colombia.

VERDENSMÅL 13

Produktion af kul er et stort problem for klima og miljø i Colombia. Kul er en af de energikilder, der belaster miljøet mest. En af verdens største kulminer hedder Cerrejón. Den ligger i det nordlige Colombia. Her mærker folk konsekvenserne af forureningen. Jorden er svær at dyrke, der er ikke rent drikkevand, floderne er forurenede, folk bliver syge og mange familier bliver tvunget til at flytte.

På hjemmesiden kan du læse om Jennifer og wayuu-folkets kamp mod kulminen.

VERDENSMÅL 16

Colombia er på vej mod fred efter 50 års borgerkrig. Fredsaftalen blev underskrevet i 2016 og er et stort skridt på vejen. Mange familier lever dog stadig under utrygge vilkår. Kriminalitet og vold er hverdag for mange mennesker. Konflikter fra borgerkrigen ulmer stadig under overfladen. Det tager tid at få demokratiet til at fungere igen.

På hjemmesiden kan du læse om Yeini, der har haft volden i Colombia tæt inde på livet.

KEILER STIVEN

Min mor var soldat

STINE BANG ANDREAS BECK

Junglen er tæt, og det er kun enkelte steder, solens stråler når ned til jorden. Fuglene i træerne siger kurukukuuuu – kuru-kukuuuu, ligesom de har gjort, siden Jennie gik her første gang.

Hun går efter de andre på stien. Over skulderen har hun geværet. Hun er i uniform. Hun er ikke længere bange for slangerne, som hun var, da hun blev en del af guerillaerne. Dengang var hun 12 år. Nu er hun 19, og det er ved at være tungt at gå. Hun er gravid i niende måned. Hun har det, som om hun skal tisse, så hun får de andre til at stoppe og vente. Men hun skal ikke tisse. Det er fødslen, der er gået i gang.

De ved, at en af regeringens patruljer er lige i nærheden. Hvis de bliver opdaget, bliver de nødt til at kæmpe. Gruppen fortsætter uden Jennie. Hun bliver efterladt midt i junglen blandt insekternes larmen og fuglenes evindelige kurukukuuuu. Fire vagter, en læge og en sygeplejerske bliver tilbage sammen med hende. Hun er i gode hænder, og fødslen går hurtigt.

Pludselig ligger hun med den smukkeste lille dreng i hænderne. Hun kigger på ham, kysser ham og lægger ham til brystet. Men de er nødt til at fortsætte. Regeringssoldaterne er stadig tæt på. Hun hvisker til drengen: "Du hedder Keiler Stiven." Så pakker hun ham ind i en militærskjorte, rejser sig op og begynder at gå igen. Efter et par timer falder hun sammen. De andre løfter hende og Keiler op i en hængekøje og bærer dem ud af junglen. Ud til en gård, hvor de er i sikkerhed og kan komme til kræfter.

Der går tre måneder. Så kommer Jennies soldaterkammerater tilbage. Det er blevet tid til at give Keiler fra sig. Der er ikke plads til små børn i soldaterlivet i junglen.

Livet uden mor

Keiler Stiven er som mange børn i Colombia vokset op uden sine forældre. Hans mor, Jennie, kom med i guerilla-hæren, da hun var 12 år. Hendes familie var meget fattig, og hendes far drak for meget og var ikke sød ved hende. Der, hvor hun boede, mødte hun tit soldaterne fra junglen, og de var altid søde og rare. Derfor gik hun med dem. Her fik hun en ny familie. Kommandøren, der var gruppens leder, blev som en far for hende.

Da Keilers mor forlod ham, tog hans bedstemor ham til sig. De to boede alene i Colombias hovedstad, Bogotá. Keiler vidste ikke, hvem hans mor var. Han følte sig forladt og undrede sig over, at hans bedstemor aldrig talte om hans mor. Måske var hun død? Mange tanker gik gennem Keilers hoved. Nogle gange kom hans mor på besøg hos dem. Men hans bedstemor fortalte aldrig, hvem hun var. Keiler troede i flere år, at hun bare var en ven.

Først da Keiler var 7 år, fortalte hans bedstemor, at kvinden, der kom en gang imellem, var hans mor.

GUERRILLA ER ET SPANSK ORD, DER UDTALES: GE-RILJA

Guerillakrig er en særlig måde at føre krig på. Små grupper af oprørere forsøger at vinde en krig ved at lave angreb på statens hær. Oprørsgrupperne har ikke soldater nok til at kæmpe, som man gør i almindelige krige. Derfor lister de sig frem, angriber og skjuler sig i bjerge og jungle.

Keiler er 11 år og går i 5. klasse. Keilers mor hjælper ham med lektierne. Hun går også selv i skole for at indhente alle de år, hun var i junglen. Lige nu knokler hun for at bestå sin studentereksamen.

“Selv om jeg fandt ud af, at jeg havde en mor, så følte jeg mig forladt,” fortæller Keiler. Besøgene var altid korte, og Jennie tog altid tilbage til junglen igen.

Freden

Efter mere end 50 års borgerkrig indgik Colombias regering og oprørsgruppen FARC en fredsftale. Alle guerilla-soldaterne kom ud af junglen og lagde våbnene fra sig. Også Jennie. I den første tid, efter hun havde forladt junglen, talte hun og Keiler ofte i telefon sammen, og sådan lærte de hinanden at kende.

Fire måneder senere kunne Keiler endelig flytte sammen med sin mor. “Da jeg så hende, sagde jeg bare “mor”, og så krammede vi hinanden i lang tid. Det var et kæmpek nus fyldt med kærlighed.

FARC

I Colombia har oprørsgruppen FARC kæmpet mod Colombias regering i mere end 50 år. FARC har kæmpet for, at fattige bønder får ret til at dyrke og eje jord. I Colombia er det nogle få rige mennesker, der ejer stort set al jorden. For at kunne købe våben har FARC tjent penge på at kidnappe folk og sælge narkotika. Derfor er der mange mennesker i Colombia, der er meget vrede på FARC, selv om de også synes, der er for stor ulighed.

Og jeg græd, og hun græd, fordi vi var så lykkelige for at finde hinanden igen.”

Nu bor Keiler og hans mor i en lejr sammen med andre tidligere soldater og deres børn. Her har de boet i et halvt år. De har et lille hus med to rum. I lejren kan både Keiler og hans mor gå i skole, og Keiler har fået mange nye venner.

De voksne er ved at lære ikke at være soldater, men nogle af tingene fra soldaterlivet har de taget med sig. For eksempel spiser alle i lejren sammen i fælleshuset. Det er både morgen, middag og aften.

”Lige da vi mødte hinanden igen, talte vi længe om, hvad der var sket med hende, og hvad der var sket med mig. Og nu bor vi sammen og gør alt det, vi ikke kunne gøre i meget lang tid,” siger Keiler smilende.

Næste dag er det mors dag. En af Keilers venner stikker hovedet ind og spørger, om han snart kommer. Alle børnene skal øve en dans, de skal optræde med for deres mødre. Keiler vinker til sin mor og løber afsted.

HELEVERDENISKOLE.DK/KEILER-STIVEN

Lær mere om FARC og fredsprocessen, og mød nogle af de kvinder, der har kæmpet for FARC. Læs også mere om verdensmål 16 om fred og retfærdighed i Colombia.

YUETH

Yuseth var spærret inde

 HEIDI BREHM **ANDREAS BECK OG HEIDI BREHM**

Trommernes taktfaste rytme blandes med stemmer. Familie-medlemmer og folk fra området snakker ude foran huset. Yuseth sidder klar i hytten. I en måned har hun været lukket inde i familiens hus. Hun er blevet forberedt til livet som kvinde. Når hun træder ud ad døren, forlader hun barndommen og bydes velkommen i de voksnes verden. Udenfor venter de på at møde hende som kvinde.

Yuseth tænker ofte tilbage på den tid i familiens hus for tre år siden. Hun husker indespærringen, som var det i går.

Væk hjemmefra

Yuseth er 15 år. Hun har to efternavne: Hernandez, som er et almindeligt efternavn, og Puana, som er hendes wayuu-navn. Puana fortæller, hvilken klan af wayuu-folket hun tilhører. Hun kommer fra området Alta Guajira i det nordlige Colombia. Området er et af de fattigste i landet. Der er kun få rigtige veje, og landsbyerne ligger spredt over et stort område. Hver landsby har sjældent sin egen skole. Afstandene betyder, at mange familier vælger at lade deres børn bo på skolerne. Yuseth har boet på sin skole i fire år. Hendes mor, far og fire søskende bor i en lille landsby, der ligger to timers kørsel væk. Yuseth tager kun hjem i ferierne og nogle gange i weekenden.

Yuseth er en af de dygtigste elever på skolen. Hun får topkarakter i næsten alle fag. Derfor er hun også valgt til assistent. Yuseth er stolt af sin rolle. Hun hjælper lærerne på skolen. Hun hjælper også de mindre børn med lektierne. Hvis de er kede af det eller

savner deres familie, kommer de til Yuseth. Hun er god til at trøste dem. Hun fortæller historier, så de glemmer, hvorfor de græd.

El Encierro

Hos wayuu-folket er det en gammel tradition at markere overgangen fra barn til voksen. Når en drengs stemme går i overgang, skal han opføre sig som en mand. Når en pige får sin første menstruation, starter "El Encierro", som betyder indespærringen.

Yuseth fik sin første menstruation, da hun var 12 år. Hun var lukket inde i familiens hus i en måned. I den måned måtte kun hendes mor og bedstemor se hende. Hos wayuu-folket er det kvindernes opgave at lære de unge piger, hvad det vil sige at blive voksen. Yuseths mor og bedstemor fortalte Yuseth, hvordan hun skulle opføre sig som kvinde. "Man fjoller og leger ikke, når man er en kvinde," sagde hendes mor.

Stort set alle elever på skolen tilhører wayuu-folket. I timerne foregår det meste af undervisningen på spansk. De lærer også wayuu-folkets traditioner. Alle piger lærer at hækle tasker og hængekøjer.

På skolen bor 75 drenge og 105 piger. Eleverne står op klokken fire, pakker deres hængekøjer sammen og vasker sig. Inden de spiser morgenmad, gør de rent på skolen.

Indespærringen handler også om at gøre kroppen klar til livet som kvinde. En wayuu-kvinde må beskytte sin krop, så den bliver frugtbar til at føde børn, og så hun kan være en smuk kvinde for sin kommende mand. I den første uge af indespærringen lå Yuseth i en hængekøje. Hun måtte kun bevæge sig, når hun skulle på toilettet. Det var varmt, og tankerne fløj gennem hendes hoved. Yuseth tænkte på, hvordan hendes liv ville ændre sig – ville det være slut med at grine og fjolle med veninderne, når alle omkring én forventede, at man opførte sig som en voksen? De mange spørgsmål måtte hun holde for sig selv. "De var i mit hjerte," fortæller Yuseth.

I løbet af den måned, Yuseth var lukket inde, fik hun kun ganske lidt at spise. Størstedelen af tiden måtte hun nøjes med at drikke chicha, som er en drik lavet af majs og gedemælk. Det var hårdt

Der er ikke rindende vand på skolen. Hver eftermiddag går eleverne med hver deres spand ned til et vandreservoir. Spanden fyldes med vand og bæres tilbage til skolen. Her står den klar til næste morgen.

at være sulten hele tiden. Yuseth fik også en drik lavet på urter. Drikken fik hende til at kaste op, så barndommen inde i hende kunne komme ud. Hun fik også klippet håret af ved skuldrene for at fjerne barndommen fra hendes krop.

Den sidste aften Yuseth var lukket inde, blev hun vasket i koldt vand. Det kolde vand skulle rense de sidste urenheder af hendes krop. Hun glædede sig til at komme ud af huset. Glædede sig til at mærke den friske luft igen. Allerede inden de åbnede døren, kunne hun høre trommerne. Yuseth vidste, at når hun trådte ud af døren, ville hendes liv være forandret.

Den bedste veninde

Daryibel er Yuseths bedste veninde på skolen. Daryibel er også wayuu. Daryibel er en stor støtte for Yuseth. De to veninder snakker ofte om den tid, de var lukket inde. Selv om det er tre år siden, Yuseth fik sin første menstruation og var lukket inde i familiens hus, fylder det stadig meget i hendes hoved. Daryibel er god at snakke med. Hun forstår. Yuseth og Daryibel taler om alt det, man skal, og alt det man ikke må, når man er voksen. De er ved at vænne sig til det. Men de er ikke helt færdige med at fjolle og grine.

HELEVERDENISKOLE.DK/YUSETH

Besøg Yuseths skole, og lær om Colombias oprindelige folk og wayuu-folkets traditioner. Lær også mere om verdensmål 4 og 5 om uddannelse og ligestilling mellem kønnene i Colombia.

JULIAN

Band eller bande?

 HEIDI BREHM ANDREAS BECK

Byens travle gader forsvinder langsomt bag ham, mens bilen kører op ad bjerget. Store træer omgiver vejen. Bilen holder ind ved den store port. Julian er hjemme. Han har været på besøg hos sin mor i det område, hvor han boede før. Nu er han tilbage på skolen. Tilbage i trygge omgivelser.

Julian er 12 år. Han kommer fra et kvarter i Bogotá, hvor der er meget vold og kriminalitet. Her boede han sammen med sin mor. Hans far forlod familien, da Julian var helt lille. Julians mor var nødt til at klare alting alene. Derfor var det svært for hende at forsørge Julian. Han var nødt til at klare sig selv. "Jeg var altid alene. Selv om min mor knoklede, var jeg tit sulten", siger Julian, mens han kigger tomt ud i luften. For tre måneder siden blev Julian overfaldet af en gruppe ældre drenge. Det fik hans mor til at reagere. Hun havde hørt om skolen, som hjælper børn og unge, der er i fare for at blive rekrutteret til bander med kriminalitet og stoffer. Heldigvis var der plads til Julian.

Sluppet af med frygten

"Én, to - og én, to, tre". Bandet sætter i gang. Lyden fra trommerne kan høres langt væk. Det er eftermiddag. For Julian betyder det tid til at spille musik. Sammen med en masse andre elever fra skolen spiller han trommer. Han skal holde rytmen og sørge for, at den passer med de andre i gruppen. Det føles fantastisk, når det hele fungerer – når hver enkelt elev og tromme gør lige præcis dét, der får det hele til at spille. Det er første gang, Julian har en gruppe jævnaldrende, som han deler en sjov fritidsaktivitet med.

Inden Julian kom på skolen, var det anderledes. Når han kom hjem fra skole, gik han rundt i kvarterets gader. Mange af de større børn i området var ubehagelige. De tog stoffer og havde våben. De prøvede også at lokke Julian til at tage stoffer, og de pressede ham til at bære "hvide våben". Hvide våben er knive og andre ting, der kan skære. "Sådan ét skulle man have. Sådan var det bare. Sådan gjorde alle," fortæller Julian. Sammen med de andre drenge fra området hang Julian ud i parken. Her slentrede grupper af unge drenge rundt. Nogle prøvede at tjene eller stjæle penge. Andre skulle bare have tiden til at gå. Julian stoledede ikke på nogen, og han vidste aldrig, hvad de andre drenge kunne finde på.

Kontrasten til bandet på skolen føles enorm. I parken handlede det om at passe på sig selv. Der var han alene. I bandet kan han give sig hen til rytmen uden frygt for, at der sker ham noget.

Skolen fungerer som et lille samfund. Eleverne lærer om demokrati og om, hvordan man tager fælles beslutninger. Hvert år vælges en borgmester blandt eleverne.

Julians skole ligger på en bjergskråning i udkanten af Bogotá. Fra skolen kan man se ud over byen. Skolen har en lille have, hvor eleverne dyrker grøntsager. Grøntsagerne bliver brugt i madlavningen på skolen.

En ny verden

Fra skolen kan man kigge ned på Colombias hovedstad, Bogotá. Ned på tusinder af huse, travlhed og trafik. Den verden er ikke længere Julians. På skolen er der grønt og stille. Midt i stilheden går en hest, og et par af Julians venner ordner urtehaven.

Julian har fået mange venner på skolen. En af dem er Yeini. Hun er 13 år og kommer fra en helt anden del af Colombia. Yeini har ligesom Julian og de andre elever på skolen en barsk historie med i rygsækken.

Julian og Yeini er begge to nye på skolen. De har hjulpet hinanden med at lære det hele at kende. De snakker ikke så meget om deres liv før skolen. De ved godt, at alle elever gemmer på en barsk fortid. "Det er rart ikke at være alene. Rart at være sammen med andre, der passer på og forstår én, uden at man behøver sige så meget," fortæller Julian, mens han smilende kigger på Yeini.

På skolen sover eleverne på sovesale. Drengene og pigerne hver for sig. Sovesalen har en ansvarlig elev, der sørger for ro og orden. Hver elev har sin egen seng og halvdelen af et skab til personlige ting og tøj.

Julian er glad for at bo på skolen. Her føler han sig tryk. "Det er som at være kommet til en helt ny verden. Før kunne jeg blive helt bange for mig selv. Jeg blev bange for den måde, jeg var på. Jeg sloges og var ond mod andre. Det var bare sådan, man gjorde," siger Julian og slår ud med armene. Selvom Julian kun har været på skolen i tre måneder, har han ændret sig. Han har lært, at man ikke løser problemer ved at slå. Men først og fremmest har han mærket på egen krop, at han bliver glad, når nogen bekymrer sig om ham, og at det føles rart også at kunne hjælpe andre.

Håb for Colombia

Julian har svært ved at se, hvordan Colombia skal blive et land, hvor der er fred. "Det er ikke så let at være et godt menneske, når man altid er bange. Frygt får én til at gøre dumme ting. Jeg håber, der kommer rigtig fred i Colombia," siger han.

Julian og Yeini er enige om, at Colombia kunne lære meget af den måde, de lever på skolen. Alle hjælper og passer på hinanden. Der er ikke forskel på folk. "Tænk, hvis det kunne være fremtiden for Colombia," siger Julian eftertænksomt.

HELEVERDENISKOLE.DK/JULIAN

Besøg Julians skole, hør Yeinis historie og læs mere om bander og kriminalitet i Bogotá. Lær også mere om verdensmål 4 og 10 om uddannelse og fred i Colombia.

Sambiki Saru

 KIT A. RASMUSSEN INGE RAND

Der lyder et brag nede fra gaden, og det giver et sæt i mig. Men selvom mit hjerte banker hårdt og hurtigt, bliver jeg liggende på sofaen. Jeg holder blikket på fjernsynet og ignorerer de tre hurtige lysglimt, der finder vej gennem sprækkerne i gardinet. De hvinende dæk. Den dunkende bus. Jeg kan gætte mig til, hvem det er. Mizaru. Hver gang der sker noget i nabolaget, er banden Mizaru involveret. Jeg ved ikke, hvad de har gang i, og jeg vil heller ikke vide det.

Det er bedst ikke at vide noget.

Jeg ser på uret. Klokken er 22, og Johan er stadig ikke kommet hjem. Jeg trommer fingrene mod mit lår. Hvor bliver min storebror af? Kampen er snart færdig, og vi aftalte, at vi skulle se den sammen.

“Kommer du snart hjem?” skriver jeg i beskeden og sender den. Venter i flere sekunder for at se, om han begynder at skrive, men der sker ingenting.

Braget og lysglimtene har ikke noget med Johan at gøre. Det fortæller jeg i hvert fald mig selv.

Det er Johan, der har lært mig, at man altid skal passe sig selv. Ser du nogen sætte gang i noget? Vend dig om, og gå den anden vej. Hører du nogen skrige? Lad som ingenting, og skynd dig væk. Hvis du ikke ved noget, kan du ikke sladre.

Hvis de ikke opdager, at du eksisterer, gør de dig ikke noget.

Jeg ser på mobilen. Ingenting. Så på fjernsynet. Johan og jeg plejer at se kampene sammen.

Med hurtige fingre griber jeg om fjernbetjeningen og skifter

kanal. Zapper gennem tre kanaler og skal lige til at trykke igen, da jeg genkender noget på skærmen.

Huset i baggrunden. Jeg blinker. Det er lige her. Ikke foran vores gadedør, men rundt om hjørnet og lidt nede ad gaden.

En kvinde i rød jakke står på den mørke gade og taler i en mikrofon.

"... banden Mizaru, som hænger området," siger hun. En tot af hendes hår blæser ind foran næsen, og hun skubber den væk med en tommelfinger.

Jeg skæver til vinduet. Er kvinden derude nu?

En bil drøner forbi bag hende med høj musik og hornet i bund. Hun drejer forskrækket hovedet, mens hun springer et halvt skridt længere ind på fortovet. Den hånd, der ikke holder mikrofonen, lander et sekund på hendes brystkasse, og hun synker tydeligt. Blinker et par gange og ser så ind i kameraet igen.

"Som jeg var ved at sige, så er området kendt for at huse flere bandemedlemmer. Der har været mange uroligheder i nabolaget, og politi og brandvæsen undgår helst at køre herud."

Et sekund ser hun forbi kameraet med store øjne, og jeg forventer at se bilen køre forbi igen. Endnu tættere på denne gang. Men kvinden ser tilbage på kameraet og fortsætter:

"Banden, der er kendt for både narkohandel, afpresning og røverier, er nu også under mistanke for at have begået et voldeligt overfald."

Kun ét?

Mit blik søger mod gaden bag kvinden. Johan burde komme forbi den vej, men hvis han ser hende, går han nok en anden vej. Måske er det derfor, han er sent på den?

På skærmen kværner kvinden videre:

"Politiet har netop frigivet denne video fra et overvågningskamera." Hun venter og ser ind i kameraet, men der kommer ingen video. "Videoen viser to mænd, der blev slået ned og

tævet med baseballbat og metalrør for bare få timer siden. De to ofre er stadig i livsfare." Videoen fungerer stadig ikke.

"Det er endnu uvist, hvad årsagen til overfaldet er," siger kvinden i den røde jakke. "Men rygtet siger, at banden har en hævnpatrolje. Vi ved dog ikke, hvad der i så fald er blevet hævet ved overfaldet i dag."

Mine arme er kolde, og jeg griber fat om mobilen. Stirrer på den seneste besked, Johan har sendt.

"Jeg bliver lidt forsinket," skrev han. Det er flere timer siden.

Jeg prøver at synke, men spyttet er sejt i min hals og sætter sig som en klump på tværs. Fingrene ryster, og i kontakter finder jeg fars nummer. Holder fingeren over det. Men hvad kan han gøre? Han er sikkert ikke engang i stand til at besvare opkaldet. Hvis han altså hører sin mobil. Hvis han overhovedet husker, at han har en.

"Og så er vi vist klar med videoen," siger kvinden med et nervøst smil og skæver over sin skulder, før hun forsvinder ud af billedet.

Videoen er grynet og i sort-hvid. To mænd går væk med ryggen til kameraet. Den ene har en stor hængemave, og den anden har en kasket trukket godt ned.

Jeg læner mig tilbage i sofaen. Ingen af dem er Johan.

Videoen fortsætter, og tre unge fyre dukker op i kanten af billedet. De er alle tre i hættetrøjer. Hætterne er trukket op og dækker deres ansigter. Alligevel genkender jeg ham, der går forrest, med det samme. Han er et par år ældre end Johan, bor to opgange væk og er leder af Mizaru.

Han har et baseballbat i den ene hånd, men han gemmer det bag sin ryg, så de to mænd ikke kan se det. Så vender han sig mod sine venner, nikker mod mændene og venter.

Så går det stærkt. Baseballbattet rammer manden med kasketten i nakken. De to andre fyre springer frem og hæver hver sit jernrør. Rør og bat slår igen og igen. Mændene falder om på jorden.

Johan siger, at jeg skal holde mig langt fra Mizaru, for hvis de først opdager mig, slipper jeg aldrig fri. Fri af banden, og fri af fængslet. Medmindre jeg ender i en kiste, før jeg når til fængslet. Engang sagde Johan, at den eneste situation, hvor han nogensinde ville opsøge Mizaru, var, hvis han alligevel stod med et ben i graven. Og selv da ville han hellere være fri. Det, de gør, er forkert. Og ulovligt.

Gamle Gorm nede i nummer 5 sagde altid, at han ikke var bange for nogen. Slet ikke bøllerne fra banderne. Så længe de lod ham være i fred, ville han også lade dem være. Det var det, han sagde. Og så fik han baldret en rude.

Politiet dukkede op, og selvom ingen blev anholdt, vidste alle, hvad han havde gjort. Han havde sladret.

Næste gang var det ikke en rude, der blev smadret. Det var begge Gorms knæskaller.

På skærmen ser jeg to mænd ligge helt stille på jorden, mens lederen af Mizaru klapper den ene af sine kammerater på skulderen. I det samme kigger fyren op. Kigger på kameraet.

De fryser billedet og zoomer ind, så det lyse hår bliver tydeligt. Næsen med det lille knæk og de brede læber, der hænger fast i et stramt smil.

Johan.

“Politiet beder om hjælp til at opklare, hvad der er sket, og ikke mindst til at identificere de tre overfaldsmænd. Har du oplysninger, bedes du ringe på ...”

Jeg genkender nummeret. Jeg ser det hver eneste dag, når jeg kommer hjem fra skole.

Nede ved hoveddøren satte viceværten for flere måneder siden en plakat op. Den viser en politibetjent med et rart ansigt og teksten:

“Vær ikke bange for at ringe til mig.” Og så telefonnummeret.

De fik sat plakaterne op i alle opgange, fordi der sker så meget lort herude. Men jeg tror ikke, de har fået flere opkald,

for nogen har brugt en sort sprittusch og rettet i budskabet, så der nu står:

“Vær bange, og hold din kæft!!!”

Og politimanden har fået et sort naziskæg.

Jeg gnider mig over ansigtet med begge hænder. Måske så jeg forkert? Måske var det slet ikke Johan. Men selvom billedet for længst er forsvundet fra skærmen, og kvinden i den røde jakke har forladt gaden, ser jeg det stadig for mit indre blik. Håret, næsen, smilet. Det var Johan.

Johan, der var med til at tæve to mænd. Han slog dem med et jernrør. Måske dør de. Og han smilede bagefter. Hvorfor?

Han har haft en god grund! Ellers ville han aldrig gøre det. Jeg retter ryggen og nikker for mig selv. Men der går kun et øjeblik, før min ryg buer igen. Hvornår er det nogensinde okay at tæve andre?

‘Aldrig,’ ville Johan sige. Det troede jeg i hvert fald.

Og hvad laver han med Mizaru?

Mine tanker snurrer, og jeg ser ud på døren. Prøver at tvinge den til at gå op og lukke Johan ind, så jeg kan spørge ham, om hans næste skridt er ind i fængslet eller ned i graven.

Vi har altid gjort alt, hvad vi kunne, for ikke at blive set af Mizaru. For ikke at komme på tværs af dem. For ikke at vide, hvad de laver. Og så står Johan der. Med et jernrør i hånden, og et smilende ansigt.

Hvorfor har han gjort det her? Jeg er sikker på, der må være en god grund, men jeg har ingen idé om hvilken. Og hvorfor har han ikke sagt noget til mig i stedet for at gå til dem?

Det er bedst ikke at vide noget.

Men jeg ved allerede for meget. Jeg ved, at Johan er efterlyst. Jeg ved, at han tilhører banden nu. Jeg ved, at jeg er alene.

Alene.

Jeg traver rundt i stuen.

Når man ved noget, er det alt for nemt at komme til at sladre. Alt for nemt at sende nogen i fængsel. Eller i en kiste.

Jeg har aldrig før lagt mærke til, hvor tung min mobil faktisk er.
Jeg kan næsten ikke holde den oppe.

Hvis jeg ringer til politiet, er jeg en stikker. Hvis jeg ringer til Johan, er jeg afsløret som én, der ved for meget.

Det er umuligt. Allerhelst vil jeg lægge mig ind i sengen og trække dynen langt op over hovedet. Sove og glemme det hele.

Fængsel eller kiste. Stik, eller bliv stukket ned. Jeg kan ikke gøre noget. Men jeg kan heller ikke gøre ingenting. Ikke når Johan ...

Jeg har gjort alt for ikke at se noget. For ikke at høre noget. Men nu er jeg nødt til at tale.

Det kræver næsten umenneskelige kræfter at løfte mobilen op. At trykke på de rigtige taster. At flytte mobilen op til øret.

“Duuuuut ...” siger ventetonen.

LÆSERAKETTEN 2019

1. oplag

© Alinea og Oxfam IBIS

ISBN: 978-87-87804-69-1

Tak til Alexander Bach, Dorthe Nielsen og Rebecca Bach for kommentarer og korrektur.

Indholdet i LæseRaketten 2019 er udelukkende Oxfam IBIS' og Alineas ansvar og kan på ingen måde ses som et udtryk for donorerers eller sponsorerers synspunkter.

LæseRaketten 2019 er udgivet i samarbejde med Red Barnet og med støtte fra Alinea.

Redaktion

Line Agerlin Trolle

Foto

Andreas Beck, Anna Kari, Anna Pantelia, Heidi Brehm, Bertil Suadiciani, Line Ellen Krabek, Line Agerlin Trolle, Louise Dyring Mbae, Minzayar OoPanos, Nesma Ainsour og William Vest-Lillesøe.
Forsidefoto: Heidi Brehm

Litterære tekster

Forfattere: Sandra Schwartz, Daniel Zimakoff og Kit A. Rasmussen
Tegnere: Jenz Koudahl, Peter Snebjerg og Inge Rand

Grafisk tilrettelæggelse

Peter Waldorph

Tryk

Nørhaven Paperback A/S
Printed in Denmark

Distribution

OXFAM IBIS
Vesterbrogade 2B
1620 København V.
Tlf.: 3535 8788
www.oxfamibis.dk

LÆS MERE OM
BOGENS TEGNERE OG
FORFATTERE PÅ
[heleverdeniskole.dk/
tegnere-og-forfattere-2019](http://heleverdeniskole.dk/tegnere-og-forfattere-2019)

Red Barnet

OXFAM IBIS

THALIANA

I ÅR TAGER LÆSERAKETTEN DIG MED TIL COLOMBIA I SYDAMERIKA

Colombia er et land med store kontraster. Landet har både høje bjerge, knastør ørken, regnskov og millionbyer. Forskellen på rig og fattig er stor. Der har været borgerkrig i mere end 50 år, men den nye fredsftale giver håb.

ELKIN

I LæseRaketten møder du blandt andre Jennifer, der er en del af wayuu-folket. I en lejr for tidligere soldater bor Keiler sammen med sin mor, som har været soldat for oprørsgruppen FARC. I Colombias hovedstad leger Lucia bag låste døre. Du kan også tage ud at sejle i Amazonas med Thaliana og møde Elkin, der har en særlig drøm.

JENNIFER

I LæseRaketten er der også flotte tegninger og helt nye historier, som danske tegnere og forfattere har lavet specielt til dig. De er både spændende, sjove og tankevækkende.

JULIAN

Verdens ledere er blevet enige om 17 mål for verden. Verdensmål nummer 4 handler om alle børns ret til en uddannelse af god kvalitet. 61 millioner børn går stadig ikke i skole. Når du går på opdagelse i LæseRaketten, er du med til at sætte fokus på alle børns ret til en god uddannelse.

Rigtig god fornøjelse med Læseraketten 2019!